

ruimten waren slecht verwarmd. De olie-verwarming werd liefst zo weinig mogelijk gestookt, want de zusters waren op de centen. De ketel in de speelkamer was onbeschermd. De kinderen konden zich er gemakkelijk aan branden. Op de foto's zijn de kamers allemaal spic en span, maar dat was alleen maar voor de gelegenheid. Als het ergens zacht kraakte, kon dat ook komen van de kakkerlakken die je waar dan ook kon tegenkomen.

Men kan zich voorstellen dat het voor de nieuwe adjunct een ware opdracht moet zijn geweest, in die situatie verandering te brengen. Het ging niet vlot. In de spanning met de nonnen kon ze weinig verandering brengen.

Twee religieuzen worden nu nog door de medewerkers van toen met name herinnerd: de ene die bij de boerderij werkte en die je voorzag van een klodder mest op je kleren als je je in de tuin waagde en de ander die het geld beheerde. Het werd toen nog in contanten, in papieren zakjes uitbetaald. Kwam het haar niet uit het weekgeld op vrijdag te betalen, dan sloeg ze gerust die week over en kon je zonder geld voor die week naar huis.

Naar het lekenpersoneel toe had de adjunct zich voorgenomen streng maar rechtvaardig te regeren. Een stijl van leidinggeven die ze had overgenomen van haar vader, die in Rotterdam, ik meen in de industrie een goede functie had gehad, maar toch een stijl die in de minder autoritaire zestiger jaren niet meer zo goed paste. Haar faam wist ze zich, voor de één meer, voor de ander minder te verwerven. Toch waren er ook de feestjes en de gezellige momenten voor het deels intern wonende personeel. Ze kon ook wel een beetje moederen, vertelde een van de ex-leerlingen die in de inmiddels²⁾ nieuwe Z-opleiding waren gekomen en op Nieuw Herlaar voor de zorgtaken werden ingezet.

De meeste ex-leerlingen, verplegenden en verzorgenden kijken toch met plezier terug op de periode Nieuw Herlaar. Het was het begin van de zestiger jaren. De tijdgeest drong ook daar binnen. Voor zover de leerlingen geen vrijheid kregen, werd het op sommige momenten genomen. Toen de religieuzen op zeker moment afwezig waren, werd een processie georganiseerd door de gangen met de heiligenbeelden uit de kapel. Er waren feestjes op het instituut en oh ja, op zeker moment komt de eerste man binnen de poort van het gebouw werken: een kok kwam de kwaliteit van het eten waarborgen.

De spanningen en de toch ook voortschrijdende vergrijzing van de nonnen, maakte dat medio 1965 het besluit valt zich elders te gaan vestigen. In mei 1966 wordt ook het klooster aan de Godshuizen verkocht voor de som van ca 140.000 gulden en een vertrekpremie in de vorm van een salarisverhoging achteraf van 25.000 gulden. Het lag in de bedoeling in het klooster het inwonend lekenpersoneel te huisvesten.

Het bestuur van de Godshuizen moet dit er voor over hebben gehad, want begin 1965 was intern in Voorburg al de discussie begonnen over de toekomstige ontwikkeling van het ziekenhuis. De commissie waaruit dr Laane rapporteert wil Nieuw Herlaar overgeplaatst zien naar het terrein van de centrumkliniek. Het werd gemotiveerd met de ontwikkeling van het instituut tot een typische observatiekliniek met een zeer grote medisch technische intensivering en differentiatie.

Ook op dit punt is het optreden van de inspecteur Veraart cruciaal geweest: de bij de staf levende ideeën tot het inrichten van Nieuw Herlaar in enkele afdelingen met specifieke problematiek, werd door hem omarmd en erkend. Nog even - het is dan eind 1961 - heeft het idee bestaan op

